

Fremsat den 18. juni 2026 af Torsten Gejl (ALT), Anna Bjerre (ALT), Franciska Rosenkilde (ALT), Elise Sydendal (ALT), Signe Wenneberg (ALT), Karina Adsbøl (DD) og Katrine Daugaard (LA)

Forslag til folketingsbeslutning om at undersøge en model for forvaltningsdomstole i Danmark

Folketinget pålægger regeringen at nedsætte en uafhængig ekspertgruppe, der skal undersøge mulighederne for at indføre forvaltningsdomstole i Danmark og fremlægge en konkret model, som Folketinget kan tage stilling til.

Ekspertgruppen skal bl.a.

- analysere erfaringer fra relevante europæiske lande,
- vurdere økonomiske og processuelle konsekvenser, herunder borgernes adgang til domstolsprøvelse,
- belyse organiseringen i forhold til de almindelige domstole,

- undersøge regler om retshjælp, sagsomkostninger og opsættende virkning og
- have særligt fokus på socialområdet.

Ekspertgruppens kommissorium fastlægges af Socialministeriet.

Ekspertgruppen skal afslutte sit arbejde senest ved udgangen af 2027.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 43, folketingsåret 2025-26, 1. samling, med en præcisering af ekspertgruppens opgaver, rammer og vilkår. Forslaget bortfaldt ved folketingsvalget i marts 2026.

Forslaget har til formål at styrke retssikkerheden for den enkelte borger. Det er forslagsstillernes opfattelse, at mange borgere oplever, at deres retssikkerhed krænkes i mødet med den danske forvaltning, og at lovgivningen ikke altid efterleves efter lovgivers hensigt.

Ankestyrelsen har omgjort mange tusinde sager, hvor borgere efter mange års tovtækkeri endelig har fået den hjælp eller støtte, som de har retskrav på. På trods af det er der ikke en eneste af de kommuner, der har truffet forkerte afgørelser, der har fået en sanktion i form af skærpet tilsyn eller bøder.

Efter forslagsstillernes opfattelse betyder det, at kommunerne fuldstændig risikofrit kan fortsætte med at træffe forkerte afgørelser. Dermed er der åbent for kassetænkning i den forstand, at kommunerne kan træffe afgørelser, der i højere grad varetager kommunernes økonomiske interesser end borgernes retssikkerhed.

Omgørelsesprocenterne, altså andelen af tilfælde, hvor Ankestyrelsen omgør kommunale beslutninger, er fortsat høje trods et vedvarende fokus på området. I 2024 var omgørelsesprocenten på socialområdet 44,9. På børnehandicapområdet var omgørelsesprocenten 48,9, og på voksenhandicapområdet var den 40,4 (»Danmarkskort med kommunale sammenligninger«, Social- og Boligministeriet, 2025).

Her er endda kun tale om de sager, hvor borgerne har ressourcer til at klage til Ankestyrelsen over forkerte kommunale afgørelser. Forslagsstillerne antager, at der er et stort mørketal af forkerte afgørelser, der ikke bliver omgjort, da mange af de berørte borgere er socialt udsatte eller har fysiske og/eller mentale udfordringer.

I Ankestyrelsens handicapsagsbarometer, som årligt tager temperaturen på sagsbehandlingen på handicapområdet i kommunerne, ses retlige mangler i 50 pct. af de gennemgåede sager om merudgifter på børneområdet, f.eks. forkert anvendelse af reglerne, mangelfuld begrundelse eller utilstrækkelig belysning af sagen (»Handicapsagsbarometeret Børn (2024)«, Ankestyrelsen, 2025). På voksenområdet er tallet 10 pct. (»Handicapsagsbarometeret Voksen (2024)«, Ankestyrelsen, 2025).

Når borgere oplever, at kommunerne ikke overholder lovgivningen, og at det ikke har en konsekvens for kommunerne, er det en direkte svækkelse af den enkeltes retssikkerhed, og det giver grobund for mistillid og afstand til vores fælles system.

Denne mistillid til systemet kan blive forstærket af, at Ankestyrelsen ikke fører et tilfredsstillende tilsyn med kommunerne. Statsrevisorerne retter kritik af Ankestyrelsen i Statsrevisorernes beretning nr. 18/2024 om Ankestyrelsens

tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud, hvor det fremgår, at tilsynet er præget af lange sagsbehandlingstider og mangelfuld dokumentation og opfølgning. Som statsrevisorerne anfører, kan det have betydning, at kommuner og regioner har udøvet ulovlig praksis på socialområdet. Statsrevisorerne konstaterer også, at styrelsen alene anvender vejledende udtalelser over for kommuner og regioner som reaktion på ulovlig praksis (»Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud – Rigsrevisionens beretning afgivet til Folketinget med Statsrevisorernes bemærkninger«, Rigsrevisionen, juni 2025).

I Statsrevisorernes beretning nr. 11/2025 om sagsbehandling ved anbringelser af børn retter Statsrevisorerne på ny en aldeles alvorlig kritik af både kommunerne og Social- og Boligministeriet for systematiske brud på de lovkrav, der gælder ved anbringelse af børn uden for hjemmet (»Sagsbehandling ved anbringelser af børn – Rigsrevisionens beretning afgivet til Folketinget med Statsrevisorernes bemærkninger«, Rigsrevisionen, marts 2026). Kritikken baserer sig på, at Rigsrevisionen har undersøgt kommunernes overholdelse af fem lovbestemte krav, som har til formål at sikre, at en afgørelse om anbringelse træffes på et tilstrækkelig oplyst grundlag, og at barnets trivsel løbende følges under anbringelsen. Undersøgelsen viser, at i næsten syv ud af ti sager er mindst ét af disse krav ikke overholdt – og det gælder børn, der i forvejen befinder sig i en særlig sårbar situation.

Et centralt fund i beretningen er, at Social- og Boligministeriet har haft kendskab til disse problemer i mindst 20 år, uden at det har sat målrettet ind. Ministeriet har ganske vist iværksat en række initiativer, men mangler viden om, hvorvidt de faktisk styrker den kommunale sagsbehandling, og undersøgelsen indikerer, at initiativerne ikke har haft den ønskede effekt. Dertil kommer, at ministeriet ikke har gjort brug af alle de redskaber, herunder økonomiske incitamenter, som det råder over for at sikre lovmedholdelighed. Statsrevisorerne udtaler på den baggrund en skarp kritik af begge parter. For anden gang på 10 år konstaterer de, at kommunerne i meget høj grad bryder de lovkrav, der gælder for anbringelsessager, og at det er de mest sårbare børn, der bærer risikoen, når kommunerne ikke afdækker børnenes behov og følger deres trivsel. At Social- og Boligministeriet efter årtiers kendskab til problemerne fortsat ikke er i stand til at handle målrettet og effektivt, finder statsrevisorerne uacceptabelt.

Forslagsstillerne er ikke overbevist om, at det kan lade sig gøre at få skabt retssikkerhed og retfærdighed inden for det nuværende system. Forslagsstillerne mener derfor, at der bør overvejes alternative forslag til det nuværende system, og foreslår, at det undersøges, om og i givet fald hvordan en eller flere forvaltningsdomstole kan være en løsning til at sikre borgernes retssikkerhed i Danmark.

Forvaltningsdomstole som mulig model

Forslagsstillerne foreslår, at regeringen nedsætter en uaf-

hængig ekspertgruppe under Socialministeriet, der kan undersøge perspektiver i forhold til at indføre forvaltningsdomstole i Danmark og komme med forslag til en model. Dette skal give Folketinget et mere oplyst grundlag til at tage stilling til en dansk forvaltningsdomstolsmodel.

Danmark er et af de eneste lande i Europa, der ikke har forvaltningsdomstole, og derfor finder forslagsstillerne det relevant, at en ekspertgruppe undersøger, hvordan forskellige andre europæiske landes forvaltningsdomstole fungerer. Ekspertgruppen skal have socialområdet som udgangspunkt, men tillige forholde sig til mulighederne for generelt at indføre forvaltningsdomstole for at varetage retssager om domstolsprøvelse jf. grundlovens § 63.

Ekspertgruppens opgaver

Ekspertgruppen skal undersøge, hvilken indvirkning relevante europæiske forvaltningsdomstole har på borgernes reelle retssikkerhed, og hvordan en dansk model kan se ud.

Undersøgelsen skal bl.a. omfatte følgende:

- Procesøkonomiske forhold, herunder borgernes sagsomkostninger ved at føre sager ved forvaltningsdomstole sammenlignet med de almindelige danske domstole.
- Domstolenes sagsbehandling, herunder i hvilket omfang domstolene har en selvstændig pligt til at oplyse sagerne ex officio, og i hvilket omfang borgerne har behov for juridisk bistand.
- Brug af opsættende virkning, dvs. muligheden for at udsætte en afgørelses virkning, mens en sag verserer.
- Muligheden for foreløbige afgørelser, herunder påbud rettet mod forvaltningsmyndigheder.

Ekspertgruppen skal desuden vurdere, hvordan forvaltningsdomstole kan organiseres i forhold til de eksisterende domstole, herunder

- om de kan indplaceres under de almindelige domstoles organisation i regi af Domstolsstyrelsen, og
- hvordan kravet i grundlovens § 63, stk. 2, om adgang til prøvelse ved de almindelige domstole og anke til Højesteret kan opfyldes.

Ekspertgruppen skal ligeledes vurdere, om forvaltningsdomstole bør etableres som selvstændige domstole eller sær-

lige afdelinger ved byretterne, f.eks. efter samme model som fogedretten eller familieretten.

Undersøgelsen skal tage udgangspunkt i en sammenlignende analyse af relevante europæiske lande med fokus på fordele og ulemper ved forskellige processuelle ordninger.

Ekspertgruppens organisering og rammer

Ekspertgruppens mandat og kommissorium fastlægges af Socialministeriet, som forudsættes at stille den nødvendige sekretariatsbistand til rådighed.

Ekspertgruppen skal bestå af juridiske og økonomiske eksperter, herunder repræsentanter fra forskningsmiljøer og praksis. Forslagsstillerne peger på, at Folketingets Socialudvalgs medlemmer bør have mulighed for at indstille sagkyndige til ekspertgruppen.

Desuden lægger forslagsstillerne vægt på, at ekspertgruppens arbejde skal afsluttes ved udgangen af 2027, og at gruppen afgiver en midtvejsstatus til Folketingets Socialudvalg.

Gældende ret og forslaget forhold til grundloven

Udgangspunktet for forslaget er grundlovens § 63, stk. 2, der blev indført ved grundlovsændringen i 1953 med henblik på at sikre borgerne en effektiv og økonomisk overkommelig adgang til domstolsprøvelse af forvaltningens afgørelser.

Bestemmelsen fastlægger rammerne for oprettelse af en eller flere forvaltningsdomstole. Oprettelse af forvaltningsdomstole vil derfor ikke være i strid med grundloven, forudsat at der sikres mulighed for anke til Højesteret.

Økonomiske konsekvenser

Forslagsstillerne vurderer, at udgifterne til nedsættelse af ekspertgruppen kan afholdes inden for det pågældende fagministeriums nuværende rammer. Forslaget medfører således ikke merudgifter. På sigt kan der potentielt være merudgifter, alt efter hvilke initiativer der skal igangsættes på baggrund af ekspertgruppens anbefalinger.

Skriftlig fremsættelse

Torsten Gejl (ALT):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at undersøge en model for forvaltningsdomstole i Danmark.

(Beslutningsforslag nr. B 18)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.